

متن پرسش

سلام استاد: بنده با قرائت آیه سیزدهم سوره ممتحنه وجوهی از آیه به نظر آمد که مقداری با تفاسیر علما تفاوت دارد آیه می فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ (۱۳)** ای کسانی که ایمان آورده اید! گروهی را که خداوند بر آنان غضب کرده به سرپرستی (یا دوستی و یاری) نگیرید، آنان از آخرت مایوسند همان گونه که کفار از اهل قبور مایوسند تفسیر المیزان می فرماید: «**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ...**» مراد از این «قوم» یهود است که در قرآن مجید مکرر به عنوان «**الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ**» از ایشان یاد شده، از آن جمله در باره آنان فرموده: «**وَبَاؤُ بِغَضَبِ مِنَ اللَّهِ**» شاهد اینکه منظور یهود است ذیل آیه است که از ظاهر آن برمی آید که غیر از کفار سابق الذکر است. «**قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ**» مراد از آخرت، ثواب آخرت است، و مراد از «کفار» در این جمله همان طور که گفتیم کفار در آیه قبلی است که منکر خدا و قیامت بودند می فرماید: یهودیان مغضوب علیهم مانند کفار مشرک بت پرست منکر معادند. بعضی از مفسرین گفته اند: مراد از این کفار فقط مشرکین مکه اند، چون الف و لام در «الکفار» الف و لام عهد است، و حرف «من» در جمله «**مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ**» برای ابتدای غایت است. خدای تعالی می خواهد در این آیه شقاوت دائمی و هلاکت ابدی یهود را به یاد مؤمنین بیاورد تا از دوستی با آنان و نشست و برخاست با ایشان پرهیز کنند، می فرماید: یهودیان از ثواب آخرت مایوسند، همان طور که منکرین قیامت از مردگان خود مایوسند، یعنی برای آنها وجود و حیاتی قائل نیستند، چون مرگ را هیچ و پوچ شدن می دانند. بعضی از مفسرین گفته اند: مراد از کفار، معنای معروف آن نیست، بلکه منظور همه مردگان است که در قبر نهفته شده اند، چون کلمه «کفر» به معنای ستر و نهفتن است. در نتیجه به قول این مفسرین معنا چنین می شود: همانطور که نهفته شدگان در قبر مایوسند. بعضی دیگر گفته اند: مراد از کفار همان کفار اصطلاحی است، و کلمه «من» بیانیه است، و معنای جمله این است که: یهودیان از ثواب آخرت مایوسند، همانطور که کفار مدفون در قبور از میان همه اهل قبور مایوس از آنند، چون در آیه ای دیگر فرموده: «**إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَا تَوَّأَوْا وَ هُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ**» و تفسیر نمونه می فرماید: تفسیر: با این قوم مغضوب علیهم طرح دوستی نریزید چنان که دیدیم این سوره با مساله قطع رابطه از دشمنان خدا آغاز شد و با همین امر نیز پایان می گیرد، و به تعبیر دیگر پایان سوره بازگشتی است به آغاز آن، می فرماید: ای کسانی که ایمان آورده اید با قومی که خداوند آنها را مورد غضب قرار داده دوستی نکنید «**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ**» شما نباید آنها را به دوستی برگزینید و اسرار خود را در اختیار آنها

بگذارید در اینکه قوم مغضوب علیهم چه اشخاصی هستند بعضی صریحا آن را ناظر به یهود می دانند چرا که در آیات دیگر قرآن از آنها به این عنوان یاد شده است (چنان که در آیه ۹۰ بقره در مورد یهود می خوانیم: «فَبَأُوْءُ بَعْضٍ عَلٰی غَضَبٍ» این تفسیر با شان نزولی که برای آیه ذکر کرده اند نیز سازگار است چه اینکه گفته اند جمعی از فقراء مسلمین بودند که اخبار مسلمانان را برای یهود می بردند و در مقابل آنها از میوه های درختان خود به آنان هدیه می کردند، آیه فوق نازل شد و آنها را نهی کرد ولی با اینهمه تعبیرات آیه مفهوم وسیع و گسترده ای دارد که همه کفار و مشرکین را شامل می شود، و تعبیر به غضب در قرآن مجید منحصر به یهود نیست، بلکه در مورد منافقان نیز آمده است (فتح ۶) و شان نزول نیز مفهوم آیه را محدود نمی کند بنا بر این آنچه در آیه آمده هماهنگ با مطلب گسترده ای است که در نخستین آیه سوره تحت عنوان دوستی با دشمنان خدا آمده است سپس به ذکر مطلبی می پردازد که در حکم دلیل بر این نهی است، می فرماید: آنها به کلی از نجات در آخرت مایوسند همانگونه که کافران مدفون در قبرها مایوس می باشند «قَدْ يَّسُّوْا مِنْ الْآخِرَةِ كَمَا يَّسَّ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُوْرِ» زیرا مردگان کفار در جهان برزخ نتایج کار خود را می بینند و راه بازگشت برای جبران ندارند لذا به کلی مایوسند، این گروه از زندگان نیز به قدری آلوده گناهند که هرگز امیدی به نجات خویش ندارند، درست همانند مردگان از کفار چنین افرادی مسلما افرادی خطرناک و غیر قابل اعتمادند، نه به قول آنها اعتمادی است، و نه برای صداقت و صمیمیتشان اعتباری، آنها مایوس از رحمت حقند و به همین دلیل دست به هر جنایتی می زنند، با این حال چگونه بر آنها اعتماد می کنید، و طرح دوستی با آنان می ریزید؟! خداوند! هرگز ما را از لطف بی پایان محروم و مایوس مگردان پروردگارا! چنان توفیقی رحمت فرما که همیشه با دوستان دوست و با دشمنان دشمن و در طریق دوستیت ثابت قدم باشیم بارالها! ما را به تاسی کردن به اولیاء و انبیاء گرامت موفق دار آمین یا رب العالمین ولی برداشت بنده با تفاسیر بالا مقداری فرق داره آنجایی که می فرماید آنهايي که خدا بر آنها غضب کرده از آخرت مایوسند، بنده فکر می کنم آخرت در اینجا همان قیامت کبری باشد و آنجا که می فرماید همانگونه که کفار از اهل قبور مایوسند منظور از کفار همه کسانی است که نه بخدا و پیامبرانش و نه به معاد باور دارند و مقصود از اصحاب قبور همه امواتی هست که در طول تاریخ وفات کرده اند چه مومن چه کافر، و اینکه کفار از حیات برزخی اصحاب قبور به کلی مایوسند بر خلاف ما شیعیان و مسلمانان که برای اصحاب قبور حیات قائلیم و معتقدیم که اصحاب قبور می توانند ما را ببینند و صدای ما رو بشنوند و درین حیات مادی تصرف کنند به اذن الله، ولی تفاسیر بالا کفار من اصحاب قبور را اموات کافران در برزخ می دانند که از برگشت به این دنیا مایوسند که کمی با بقیه آیات قرآن در تضاد هست چون در بعضی آیات قرآن می بینیم که در آن دنیا بسیاری از اموات درخواست برگشت به دنیا را می کنند که نشان می دهد هنوز امیدی به برگشت به دنیا را دارند، هرچند که بنده جرات نمی کنم تفاسیر علما رو رد کنم ولی میگم شاید برداشت بنده هم وجهی از وجوه مد نظر آیه باشد. عذر خواهم که وقت مبارکتون رو گرفتم. التماس دعا

باسمه تعالی: سلام علیکم: همان‌طور که می‌فرمایید با توجه به این‌که شأن نزول، آیه را محدود نمی‌کند به هر حال سخن در آن است که ما نباید با جریان‌هایی که با انکار حقایق و انکار مقام اولیای الهی مورد غضب حضرت ربّ العالمین قرار می‌گیرند، دوست باشیم زیرا آن‌ها اساساً متوجه افق‌های معنوی که با شریعت الهی پیش می‌آید، نیستند و از این جهت به کسانی که متوجه سنت‌های حضور در آینده‌های توحیدی و در ابدیت نیستند، نباید هیچ علاقه‌ای نشان داد و گرنه به نحوی با حضور خود و با روحیه مادی‌گرای‌شان جهت روحانی انسان را تیره و تار می‌کنند. موفق باشید